

SZAKPOLITIKAI JAVASLAT - 2021 No.6

HOGYAN LEGYEN MINDENKINEK MUNKÁJA?

Az Egyensúly Intézet javaslatai
a munkaerőpiac illeszkedési zavarairól

**Egyensúly
Intézet**

TARTALOMJEGYZÉK

Vezetői összefoglaló	4
1. Mi a probléma?	6
2. A tartós munkaerőhiány okai	7
3. Az Egyensúly Intézet javaslatai a munkanélküliség és a munkaerőhiány csökkentésére	11

**Magyarország
jövő időben ▶▶**

Egyensúly Intézet

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

01

Magyarországon ma egyszerre van tartós, rendszerszintű munkaerőhiány és százezres nagyságrendű munkanélküliség. Ez olyan súlyos (földrajzi és képzettségbeli) munkapiaci illeszkedési zavarokra utal, amelyek visszavetik Magyarországot növekedését és az emberek jólétét.

02

A tartós munkaerőhiány egyik fő oka, hogy az álláskeresők sokszor nem rendelkeznek a munkaadók igényeinek megfelelő képzettséggel. Az alapfokú vagy annál alacsonyabb végzettségűek állászerzési nehézségei jelentik az elsődleges kihívást. A második fő probléma a földrajzi illeszkedési zavarok hatása: a cégek nagyobb arányban keresnek munkavállalókat Nyugat-Magyarországon és a nagyobb városokban, míg az álláskeresők nagyobb arányban élnek Kelet-Magyarországon és kisebb településeken – a két fél pedig nehezen talál egymásra.

03

A munkaerőpiaci illeszkedési zavarok csökkentése érdekében növelni kell a munkavállalók képzettségi szintjét. A közoktatás általános minőségének javítása mellett csökkenteni kell a fiatalok középiskolai lemorzsolódását. Növelni kell a felsőoktatásban részt vevők arányát, mindenekelőtt a szociális ösztöndíjak kiterjesztésével. A szakmunkáshiány csökkentését nem a szakmunkásképzés arányának, hanem a minőségének javításával érhetjük el, nagyobb hangsúlyt fektetve az alapkészségek fejlesztésére és a közismereti tárgyak oktatására.

04

Rövid távú megoldásként segíteni kell az alacsony jövedelműek ingázását, és növelni kell az álláskeresőknek juttatott támogatásokat. Az álláskeresési járadék maximális hosszát 3-ról 10 hónapra kell emelni.

05

Az elérhető járadék összegének felső plafonját a minimálbér 150 százalékára kell emelni. Emellett az álláskeresési járadék minimális havi összegének el kell érnie a nettó minimálbér 90 százalékát.

06

Azok számára is biztosítani kell az 5 havi minimális álláskeresési járadékot, akiknek korábban nem volt tartós munkaviszonyuk. Az elhelyezkedést követően az álláskeresési járadékot igénybe vevők maximum 10 hónapig magasabb társadalombiztosítási járulékot fizetnek.

07

A munkaügyi központok alkalmazottainak létszámát növelni, felesleges adminisztrációs terheiket pedig csökkenteni kell: az ügyfél-ügyintéző arány sehol ne legyen nagyobb 200-nál, nehezen elhelyezhető álláskeresők esetében 100-nál! Egy álláskeresővel egyetlen ügyintéző foglalkozzon!

08

Nem a munkaerőt kell a munkahelyekhez költöztetni, hanem ott kell munkahelyet teremteni, ahol arra szükség van. Ezért jelentősen növelni kell a szabad vállalkozási zónák nyújtotta adókedvezményeket! Meghatározott idejű adómentességgel arra kell ösztönözni a kisvállalatokat, hogy hátrányos helyzetű településeken működtessenek telephelyeket, a működésükhöz pedig helyeket alkalmazzanak.

09

A bölcsődei férőhelyek bővítésével és a kisgyermekesek részmunkaidős foglalkoztatásának átmeneti szjamenetességével ösztönözni kell az anyákat a munkaerőpiacra való mielőbbi visszatérésre!

A témához kapcsolódó részletes háttéranyagunk elérhető az Egyensúly Intézet honlapján

www.egyensulyintezet.hu

1. MI A PROBLÉMA?

A koronavírus-járvány előtti utolsó évben, 2019-ben a magyarországi vállalati szektorban 80 ezer munkahely, a cégek álláshelyeinek körülbelül 3 százaléka volt betöltetlen, miközben 234 ezer ember keresett állást. A munkaerőhiány miatt beruházások maradnak el, és a jelenség hosszabb távon is negatív hatással van a vállalatok növekedésére.

Magyarországon tehát sajátos módon egyszerre van tartós, szisztematikus munkaerőhiány és munkanélküliség. Ez olyan súlyos földrajzi és képzettségbeli munkapiaci illeszkedési zavarokra utal, amelyek visszavetik Magyarország növekedését és az emberek jólétét. Emellett a foglalkoztatottságnak az utóbbi évtizedben elért látványos növekedése ellenére ezen a téren is lenne még tartalék, hiszen hazánk még ma is csak az európai uniós középmezőnyben helyezkedik el.

Vagyis Magyarország munkaképes korú lakosságának folyamatos csökkenése mellett a még rendelkezésre álló emberi erőforrásaival is pazarlóan bánik.

FF
Magyarországon sajátos módon egyszerre van tartós, szisztematikus munkaerőhiány és munkanélküliség.

Fontos ezért megvizsgálni, **mi is okozza a magyar munkaerőpiac ezen zavarát.** Mi pontosan a probléma, amikor munkaerőhiányról és illeszkedési zavarokról beszélünk? Kik, hol és milyen munkaerőt keresnek? Mit tehetünk a probléma kezelése érdekében rövid, illetve hosszú távon? **Nem általában a munkaerőpiac problémáiról** (így a népességfogyásról, a kivándorlásról, a közmunka kérdésköréről, a feketefoglalkoztatás magas szintjéről) **vagy hosszú távú átalakulásáról** (például az automatizációról, a foglalkoztatási formák megváltozásáról) lesz szó, **hanem annak egyetlen, bár fontos területéről: hogy miképp tudjuk megoldani azt a problémát, hogy álláshelyek tízezrei maradnak tartósan betöltetlenek úgy, hogy eközben aktív korú magyarok tömegeinek nincs munkájuk.**

2. A TARTÓS MUNKAERŐHIÁNY OKAI

A munkaerőhiány azt jelenti, hogy a piacon olyan üres álláshelyek vannak, amelyek betöltésére a cégek összességében hajlandók lennének a piaci átlagbért vagy annál magasabb bért fizetni.

A jelenség vizsgálatakor a fő kérdés az, hogy ezeket az álláshelyeket rövid idő alatt sikerül betölteni, vagy hosszú távú, strukturális problémát jelentenek. A piacgazdaság működésétől elválaszthatatlan átmeneti munkaerőhiánnyal szemben elsősorban a tartós, úgynevezett manifeszt hiányhelyzet jelent kihívást a politika számára. Ilyenkor a cégek kapacitásai a betöltetlen álláshelyek miatt tartósan kihasználatlanok maradnak, ami visszaveti a teljesítményüket.

AZ ÁLLÁSHELYEK BETÖLTETLENSÉGÉNEK HÁROM FŐ OKA LEHET:

01 A MUNKAERŐ-ÁRAMLÁS TERMÉSZETES MELLÉKHATÁSAI

Ha például egy munkavállaló állást vált, egy üres álláshelyet hagy maga után, amelyet a cég általában néhány hónapnyi késéssel be tud tölteni. Vagyis a betöltetlen álláshelyek jelentős része csak átmeneti jellegű, így ennek a jelenségnek nincs különösebb szakpolitikai jelentősége.

02 FÖLDRAJZI ELTÉRÉSEK

A munkavállalók képességei gyakran egyszerűen nem elég jók a munkáltatók igényeihez képest, vagyis nem rendelkeznek a szükséges képesítéssel és készségekkel. Ez esetben már tartós munkaerőhiányról beszélhetünk.

03 KÉPZETTSÉGBELI ELTÉRÉSEK

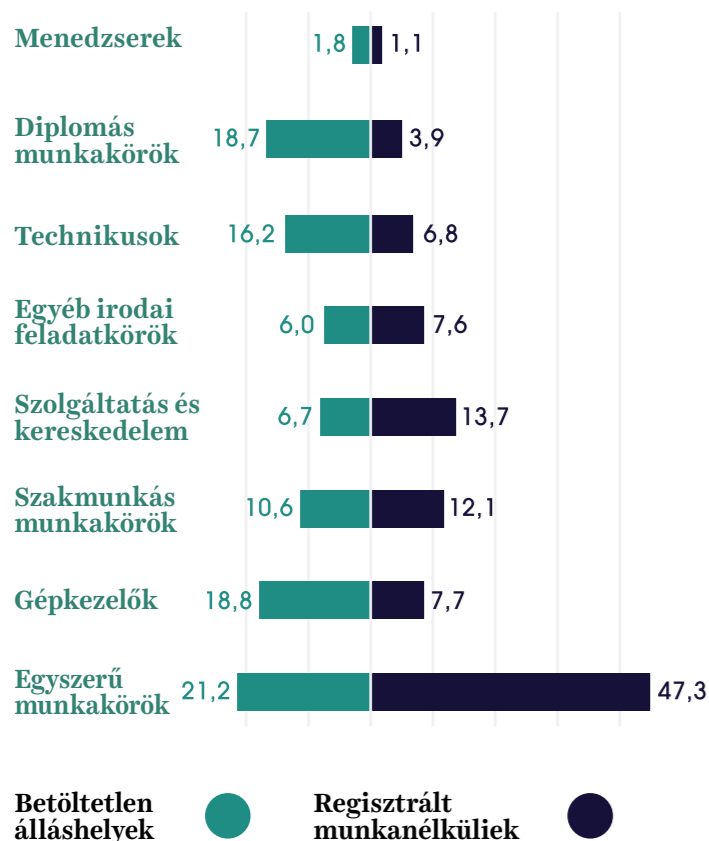
A cégek nagyobb arányban keresnek munkavállalókat Nyugat-Magyarországon és a nagyobb városokban, míg az álláskeresők nagyobb arányban élnek Kelet-Magyarországon és kisebb településeken. Vagyis nem ott van munkahely, ahol rendelkezésre állna a megfelelő munkaerő, másik oldalról pedig nagyon sokan ott keresnek állást, ahol az nincs. Általában ez is tartós munkaerőhiányhoz vezet.

AZ ÁLLAMNAK ÉS AZ ÖNKORMÁNYZATOKNAK A 2. ÉS A 3. OK NYOMÁN KIALAKULÓ MUNKAERŐHIÁNY MEGOLDÁSÁBAN LEHET NAGY SZEREPÜK.

I 2.1. KÉPZETTSÉGBELI ILLESZKEDÉSI ZAVAROK

Ha a munkavégzéshez szükséges végzettség alapján hasonlítjuk össze az álláskeresőik által keresett és a vállalatok által kínált állásokat (1. ábra), jól látszik, hogy a munkaadók jellemzően magasabb képzettségű alkalmazottakat keresnek, mint amilyen az álláskeresőik átlagos képzettségi szintje.

Vagyis a munkanélküliek jelentős része azért nem talál munkát, mert egyszerűen kevésbé képzett, mint amennyire a munkaadó ezt az adott pozícióhoz elvárna – miközben a cégek nem tudják megfelelő tudású munkavállalókkal feltölteni az üres álláshelyeket.

1. ábra: A betöltetlen álláshelyek és a munkanélküliek által keresett állások megoszlása 2017 4. negyedévében (százalék)

A munkaadók jellemzően magasabb képzettségű alkalmazottakat keresnek, mint amilyen az álláskeresőik átlagos képzettségi szintje

A magyar munkaerőpiaci illeszkedési zavarok közül tehát a képzettségbeli „elcsúszás” jelenti az első fő problémát. Ezt csak hosszabb távon, a fiatalabb munkavállalók képzettségi szintjének növelésével oldhatjuk meg.

A szakmunkáshiány is valós probléma, erre azonban nem jelent rövid távú megoldást, ha tömegeket terelünk a szakmunkásképzés jelenlegi rendszerébe. A szakmunkásképzés mai színvonala ugyanis nem megfelelő: ez abból is látszik, hogy a szakmunkások jelentős része nem használja a szakmai képzettségét, helyette betanított munkásként dolgozik. Ennek fő oka a szakképzés jelenlegi rendszerében keresendő: a közismereti tárgyak és az általános képességeket fejlesztő oktatás aránya alacsonyabb ebben a képzési formában, mint a többi iskolatípusban, így az itt végzettek sokszor az egyszerűbb munkafeladatok ellátására sem alkalmasak, és még inkább lemaradnak az érettségit adó iskolák tanulóitól. Ezért ha csökkenteni akarjuk a szakmunkás munkaerőhiányt, akkor nem a szakmunkásképzés arányát, hanem a minőségét kell javítani.

Az adatok sokkal inkább mutatnak diplomás munkaerőhiányt, mint diplomás túlképzést. A diplomások foglalkoztatási rátája és bérelőnye Magyarországon nemzetközi összehasonlításban kimagasló. Diplomás munkanélküliség gyakorlatilag nincs: a diplomás népesség mindössze 1 százaléka tekinthető munkanélkülinek, vagyis Magyarországon viszonylag gyorsan és könnyen találnak állást.

I 2.2. FÖLDRAJZI ILLESZKEDÉSI ZAVAROK

A földrajzi különbségek kapcsán leginkább a Kelet- és Nyugat-Magyarország közötti különbségeket szokás emlegetni. De legalább ennyire fontos, hogy sokak számára a rövidtávú, akár 10–20 kilométernyi ingázás is komoly problémát jelent az ehhez szükséges költségek (pénz és idő) miatt.

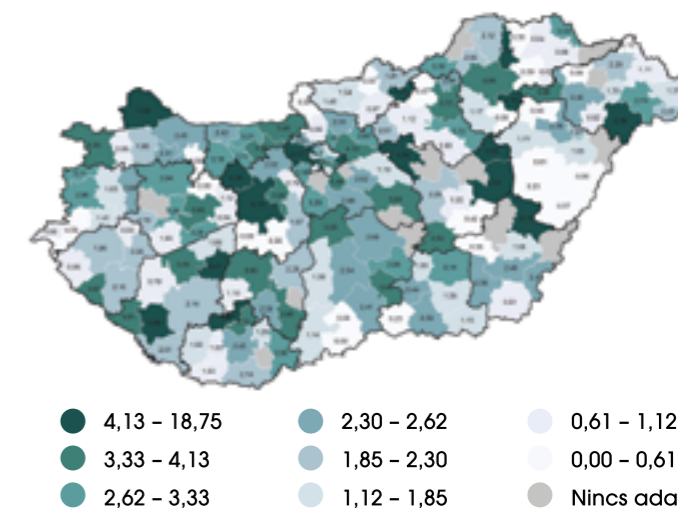
A földrajzi egyenlőtlenségnek fontos dimenziója a város-kistelepülés ellentétpár. Míg a kistelepüléseken alig találunk betöltetlen álláshelyeket, addig a nagyobb városokban a vállalatok sokkal gyakrabban panaszkodnak betöltetlen álláshelyekre.

Ha járásonként vizsgáljuk a betöltetlen álláshelyek arányát (2. ábra) és a foglalkoztatási rátát (3. ábra), feltűnő, hogy már kis földrajzi távolságon belül is találunk olyan, egymáshoz közel elhelyezkedő járásokat, amelyekben:

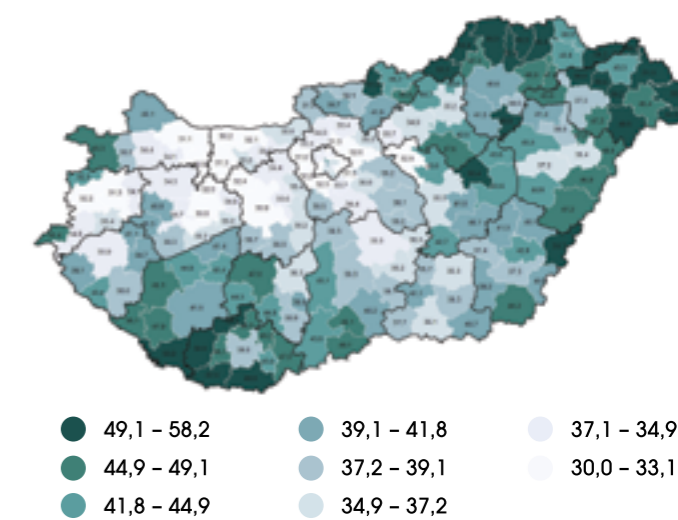

a foglalkoztatási ráta és a betöltetlen álláshelyek aránya is magas; illetve olyan járásokat, ahol

a foglalkoztatási ráta és a betöltetlen álláshelyek aránya is alacsony.

2. ábra: A betöltetlen álláshelyek aránya járásonként százalékban¹

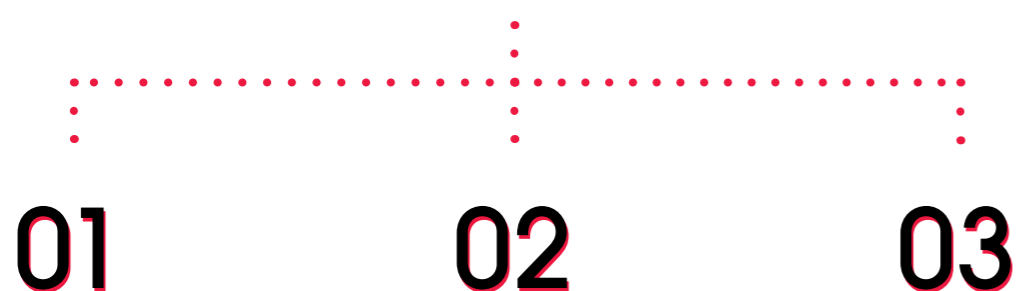
3. ábra: A nem foglalkoztatottak közmunkásokkal kiegészített aránya százalékban²

Ebből a mintázatból arra következtethetünk, hogy a rövidtávú mobilitás segítségével növelhető lenne a foglalkoztatás. Jobban szervezett tömegközlekedéssel megoldható lenne, hogy az álláskeresőik eljussanak a nagyobb munkanélküliséggel sújtott járásokból a több munkalehetőséget kínáló nagyobb, közeli településekre.

I 2.3. A FOGLALKOZTATÁS TARTALÉKAI

Az álláskereső és a betöltetlen álláshelyek hatékonyabb összepárosítása mellett úgy is csökkenthetjük az üresen maradó munkahelyek számát, ha növeljük az aktivitási rátát, vagyis olyan inaktív embereket vonunk be vagy integrálunk vissza a munkaerőpiacra, akik képesek elhelyezkedni a hiányszakmákban.

HA A FOGLALKOZTATÁSI ADATOKAT KÉPZETTSÉG SZERINT VIZSGÁLJUK, A LEGFONTOSABB TANULSÁGOK A KÖVETKEZŐK:

01

A teljes népességet nézve a magyar foglalkoztatási szint az Európai Unió középmezőnyében helyezkedik el.

02

A diplomások foglalkoztatási rátája kifejezetten magas, míg a középfokú végzettségűeké is az európai középmezőnyben helyezkedik el – ezekben a csoportokban tehát nincsenek jelentős tartalékok.

03

A legnagyobb mértékű leszakadást a legfeljebb általános iskolát végzettek körében találjuk. Itt a foglalkoztatási ráta a harmadik legalacsonyabb az EU-n belül: alig 34 százalék. Mindeközben ebben a képzettségi csoportban még így is 11 százalék a munkanélküliség.

A legfeljebb alacsonyfokú végzettséggel rendelkezők munkapiaci hátránya azért is aggasztó, mert Magyarországon meglehetősen nagy tömegről beszélünk: az aktív korúak körében mintegy egymillió ember tartozik ebbe a csoportba.

3. AZ EGYENSÚLY INTÉZET JAVASLATAI A MUNKANÉLKÜLISÉG ÉS A MUNKAERŐHIÁNY CSÖKKENTÉSÉRE

I 3.1. RÖVID TÁVÚ PROGRAMOK AZ ÁLLÁSKERESŐK TÁMOGATÁSÁRA

▶ ADÓKEDVEZMÉNYT A MUNKAVÁLLALÓK INGÁZÁSÁT SEGÍTŐ VÁLLALATOKNAK!

Az országrészek közötti költözés bizonyos esetekben megoldhatja a munkakeresési nehézségeket, ez azonban a magyar realitások között a családok jelentős része számára pénzügyileg és időben is nagyon megterhelő, sokaknak pedig egyszerűen anyagilag nem megvalósítható. Ezért segíteni kell a kistelepüléseken élő álláskeresőket abban, hogy könnyebben juthassanak be a közeli, nagyobb városokban elérhető munkahelyekre.

A vállalatok csökkenthessék a társasági nyereségadó-jukat azzal, ha saját buszjáratot indítanak a munkavállalók szállítására, ha kifizetik a munkavállalók bérletét vagy akár közlekedési eszközt (kisebb távolság esetén például kerékpárt) biztosítanak nekik!

▶ IGAZÍTUK A MUNKARENDEZHEZ A KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉST!

A közösségi közlekedést úgy kell kialakítani, hogy a több műszakos munkahelyek is könnyen elérhetőek legyenek. **Ahol szükséges, sűríteni kell a menetrendet vagy akár új buszjáratokat indítani**, hogy ezáltal is csökkenjen a rövidtávú mobilitás költsége.

Emellett több önkormányzat rendelkezik falugondnoki szolgálattal és saját gépjárművekkel. Arra kell ösztönözni az önkormányzatokat, hogy ezzel az erőforrással **ajtóigtól ajtóig szállítsák azokat, akik csak így tudnak bejárni a munkahelyükre.**

▶ NE BÜNTESSÜK, HANEM SEGÍTSÜK A DOLGOZNI AKARÓKAT!

Az álláskeresőknek juttatott támogatásokat alapvetően át kell alakítani, hogy ne nehezítsék, hanem segítsék a munkakeresést. **A mostani rendszer az álláskeresőt bünteti az állásvesztésért: úgy várjuk el tőle az önálló elhelyezkedést, hogy kirívóan kevés jövedelmet biztosítunk ennek elősegítésére.** Ezzel szemben például a skandináv támogatási modellben a támogatások bőkezűek, de cserébe a munkaügyi hivatal egyszerre ellenőrzi szigorúan és segíti a munkanélküli álláskeresését.

Ma az EU-n és az OECD-n belül is Magyarországon a legrövidebb az álláskeresési járadék jogosultsági időszaka. Emellett az álláskeresési járadék összegének felső határa is nagyon alacsony: az EU-s tagállamok közül – Romániával holtversenyben – Magyarország költi a második legalacsonyabb összeget az álláskeresőkre GDP-arányosan.

Az álláskeresési járadék kibővítése ösztönözné az inaktív, reményvesztett munkanélkülieket, hogy álláskeresőként regisztráljanak és igénybe vegyék a továbbképzési lehetőségeket és a munkaügyi hivatalok elhelyezkedést segítő programjait. A járadék bővítése a nemzetközi tapasztalatok szerint jó eszköz a mélyszegénység elleni küzdelemben is.

▶ EMELJÜK 10 HÓNAPRA AZ ÁLLÁSKERESÉSI JÁRADÉK FOLYÓSÍTÁSÁNAK IDŐTARTAMÁT!

Az elmúlt bő évtizedben Magyarországon egyetlen negyedév kivételével egy álláskeresőnek átlagosan mindig több mint tíz hónapig tartott új munkahelyet találnia – volt olyan időszak, amikor ez tizenkilenc hónapnál is több időbe került.

10 HÓNAP AZ ÁLLÁSKERESÉSI JÁRADÉK FOLYÓSÍTÁSÁNAK IDŐTARTAMA

Ezért az álláskeresési járadék maximális hosszát a mostani 3 hónapról legalább 10 hónapra kell emelni! Így a jogosultsági időtartam jobban megközelíthetné a munkanélküliség reális időtartamát, hogy valódi segítséget jelenthessen az álláskeresés időszakában.

▶ EMELJÜK A MINIMÁLBÉR 150 SZÁZALÉKÁRA AZ ÁLLÁSKERESÉSI JÁRADÉK ÖSSZEGÉNEK FELSŐ HATÁRÁT!

Téves megközelítés, hogy a munkanélküli juttatások egyetlen funkciója, hogy megmentse az ellátásban részesülőket az éhhaláltól – fontos szociális stabilizáló szerepe is van. az életszínvonal hirtelen, drasztikus zuhanása gyengíti a képzettségnek megfelelő új munkahely keresésének esélyeit.

Ezért az álláskeresési járadék felső plafonját a minimálbér 150 százalékára kell emelni (ez a minimálbér 2021 szeptember 1-jén hatályos összege alapján havi bruttó 251 100 forint lenne).

▶ LEGYEN A NETTÓ MINIMÁLBÉR 90 SZÁZALÉKA AZ ÁLLÁSKERESÉSI JÁRADÉK ÖSSZEGÉNEK ALSÓ HATÁRA!

Bár igaz, hogy a túl nagyvonalú pénzbeli juttatás a hatékony álláskeresés ellen ösztönözhet, a túl alacsonyan megállapított összeg nagyon gyorsan mélyszegénységbe sodorhatja az álláskeresőt.

Ezért a nettó minimálbér 90 százalékában (2021-ben ez – családi adókedvezmény nélkül – 100 189 forint) kell megállapítani a jogosultsági idő alatt folyósítható járadék minimális nettó összegét. Vagyis erre az időszakra az is ekkora összeget kapjon, akinek korábbi járulékfizetései alapján ma nem járna ennyi.

▶ A KORÁBBI TARTÓS MUNKAVISZONNYAL NEM RENDELKEZŐK IS LEGYENEK 5 HÓNAPIG JOGOSULTAK AZ ÁLLÁSKERESÉSI JÁRADÉKRA!

A munkanélküliségi juttatások afféle biztosításként működnek: a járulékfizetés révén mintegy előre gondoskodunk róla, hogy munkahelyünk elvesztése esetén is részesüljünk a nehéz időszak átvészelését segítő juttatásban. Ez a rendszer azonban különösen nehéz helyzetbe hozza azokat, akik valamilyen okból korábban nem rendelkeztek elegendő időtartamú munkaviszonnal – miközben ők többnyire eleve nagyobb hátránnyal indulnak az álláskeresés folyamatában.

Ezért azok számára is biztosítani kell az álláskeresési járadék minimális (vagyis a nettó minimálbér 90 százalékával megegyező) összegét csökkentett, 5 hónapos időtartamra, akiknek korábban nem volt tartós munkaviszonyuk!

Ez a juttatás egyfajta munkapiaci integrációs hitelként működne: a hosszú távú álláskeresési járadékot megfelelő időtartamú korábbi munkaviszony híján igénybevevők az elhelyezkedésüket követő legfeljebb tíz hónapig magasabb társadalombiztosítási járulékot fizetnek.

▶ SZIGORÍTSUK AZ ÁLLÁSKERESŐK EGYÜTTMŰKÖDÉSI KÖTELEZETTSÉGÉT!

A munkanélküliségi ellátás célja, hogy ideiglenes segítséget nyújtson az állásukat elvesztett munkavállalóknak, de egyúttal motiválja is őket az ismételt munkavállalásra.

Ezért a jogosultság időtartamában és összegében is megnövelt járadék feltételül kell szabni, hogy a jogosultsági idő alatt a munkanélküli szorosán együttműködjön a munkaügyi hivattal és ténylegesen törekedjen az elhelyezkedésre. Ezt az együttműködés szigorúbb és sűrűbb ellenőrzésével lehet elérni.

A munkanélküliségi ellátás célja, hogy ideiglenes segítséget nyújtson az állásukat elvesztett munkavállalóknak, de egyúttal motiválja is őket az ismételt munkavállalásra.

▶ CSÖKKENTSÜK RADIKÁLISAN A MUNKAÜGYI HIVATALOK LETERHELTSÉGÉT!

A munkaügyi hivatalok akkor segíthetik hatékonyan az álláskeresést, ha fel tudják mérni, hogy az egyes álláskeresőknek milyen szükségleteik vannak, illetve ezekhez igazított, személyre szabott támogatást tudnak nyújtani. Ezzel szemben a munkaügyi hivatalok ma túlterheltek, elsősorban az aránytalanul sok adminisztratív feladat miatt.

Ezért az ügyfél-ügyintéző arány sehol ne lehessen 200-nál magasabb! Ha az ügyintéző nehezen elhelyezhető álláskeresőkkel foglalkozik, akkor ez az arány legyen 100 alatt! Ennek érdekében növelni kell a munkaügyi központok alkalmazotti létszámát.

A meglévő (például adózási és oktatási) informatikai rendszereket össze kell kötni, hogy felgyorsítsuk az álláskeresők regisztrációját és automatizálhassuk a járadékok megállapítását és kiutalását, ezzel csökkentve a felesleges adminisztrációs terheket!

▶ A SZABAD VÁLLALKOZÁSI ZÓNÁKBAN TÁMOGASSUK A HELYI CÉGEK MUNKAHELYTEREMTÉSÉT!

A vállalati támogatások rendszerében nagyobb figyelmet kell fordítani a földrajzi különbségekre és a kisebb cégek igényeire! A támogatási politika ma általánosságban a nagy cégekre koncentrál és kimondatlanul is elvárja a munkanélküliektől, hogy akár az ország egyik feléből a másikba költözzenek, kielégítendő ezeknek a – tipikusan multinacionális – vállalatoknak a munkaerő-igényét. Ezzel szemben a leszakadó területeken történő munkahelyteremtés és a megyén belüli mobilitás növelése szinte sosem szerepel hasonló mértékben kiemelt célként. Pedig ezekkel az intézkedésekkel ott is költséghatékonyan teremthetők munkahelyek, ahol arra az embereknek szükségük van.

Ezért nagyobb súlyt kell kapniuk a ma is létező szabad vállalkozási zónáknak, amelyekben az állam hátrányos helyzetű településeken biztosít munkahelyteremtési kedvezményeket az ott működő cégeknek. A jelenlegi szűk körű – és főleg nagyobb cégek számára igénybe vehető – kedvezményeket radikálisan bővíteni kell: **a szabad vállalkozási zónákban működő és életvitelszerűen helyben lakó munkavállalókat alkalmazó cégeknek meghatározott ideig adómentességet kell biztosítani**, ezzel ösztönözve a kisvállalatokat arra, hogy hátrányos helyzetű településeket válasszanak és ott élő helyieket alkalmazzanak.

I 3.2. HOSSZÚ TÁVÚ PROGRAMOK – AZ OKTATÁS SZEREPE

▶ ADJUNK ESÉLYT A FIATALOKNAK! – A KÖZÉPISKOLAI LEMORZSOLÓDÁS CSÖKKENTÉSE

A foglalkoztatás szintjének növelésére hosszú távon a legjobb eszköz, ha a nullához közelítjük a fiatalok középiskolai lemorzsolódását, vagyis számottevően csökkentjük a legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkezők arányát.

Ezért ismét 18 évre kell emelni a tankötelezettségi korhatárt, illetve általánosan elérhető, jó minőségű és az esélykülönbségeket ellensúlyozó közoktatást kell teremteni, amely társadalmi háttértől függetlenül mindenki

számára megadja a felemelkedés lehetőségét *(az Egyensúly Intézet külön szakpolitikai javaslatcsomagokban foglalkozik a közoktatás általános reformjával és esélyteremtő funkciójának erősítésével).*

Emellett növelni kell azoknak a programoknak és szervezeteknek a támogatását, amelyek adatokkal bizonyíthatóan eredményesek a hátrányos helyzetű diákok képességfejlesztésében és a középiskolából kiesett fiatalok végzettséghez juttatásában.

▶ NÖVELJÜK A FELSŐOKTATÁSBAN RÉSZT VEVŐ FIATALOK ARÁNYÁT!

Mivel a diplomás munkanélküliség Magyarországon az egyik legkisebb az Európai Unióban és ugyancsak nálunk az egyik legnagyobb a diplomások bérelőnye, növelni kell a fiatalok körében a felsőoktatásban részt vevők arányát.

A magyar állam ma az EU átlagánál kevesebbet, míg a diákok családjai átlagosan többet költenek felsőoktatási kiadásokra. A tandíjmentes férőhelyek alacsony száma és a magas megélhetési költségek miatt **az alacsonyabb jövedelmű családok egyre kevésbé képesek a gyermekeiket a felsőoktatásba küldeni.** Ez nem csak a jövedelmi különbségek igazságtalan újratermeléséhez vezet, de a gazdaság növekedési lehetőségeit is korlátozza.

Ezért a rászoruló diákok továbbtanulásának támogatása érdekében **szélesebb körű szociális ösztöndíjakra van szükség.** A szociális támogatások mértéke ma általánosan alacsony, és ezek a juttatások többnyire csak államilag támogatott képzések esetén vehetők igénybe. Fontos ezért, hogy az első diplomát mindenki államilag támogatott képzésben tudja megszerezni, illetve hogy érdemben növekedjen a rendszeres, szociális alapú támogatások mértéke.

Emellett növelni kell a kollégiumi férőhelyek számát, hogy a vidéki, különösen a leszakadó térségekből érkező tanulók számára ne jelentsen problémát a lakhatás megoldása. Így segíthetjük, hogy a lehető legtöbb hátrányos helyzetű fiatal jusson a felsőoktatásba.

▶ KORSZERŰSÍTSÜK A SZAKKÉPZÉST!

Át kell alakítani a szakmunkásképzést: **mindenekelőtt javítani kell az ilyen iskolatípusokban végzők általános, átváltható alapkészségeit.** Mindegyik középfokú képzési típusban – és persze már az általános iskolákban is – **nagyobb hangsúlyt kell fektetni az olyan készségekre, mint az értő olvasás, a számítógép vagy az idegen nyelvek használata, a nyelvtudás, illetve az alapvető kommunikációs és társas készségek.**

Elő kell segíteni, hogy a szakmunkásképzés elvégzése után a diákok képesek legyenek az érettségi megszerzésére és igény esetén a felsőoktatásba való jelentkezésre. Ezek nélkül a jövő munkaerőpiacán egyre nehezebb lesz boldogulni, és a ma tapasztalható illeszkedési zavarok is csak fokozódni fognak.

▶ ÖSZTÖNÖZZÜK A KISGYERMEKES NŐK VISSZATÉRÉSÉT A MUNKA VILÁGÁBA! – TÖBB BÖLCSŐDEI FÉRŐHELYET ÉS SZJA-MENTESSÉGET A RÉSZMUNKAI DŐS KISGYERMEKES ANYÁKNAK!

A magyar munkaerőpiac egyik legfontosabb tartalékát a kis-, illetve többgyermekes anyák jelentik. A nők foglalkoztatásának növelése érdekében elsősorban a bölcsődei férőhelyek számát kell bővítenünk, hogy megkönnyítsük a gyermeknevelés és a munka világába való visszatérés összeegyeztetését.

A magyar munkaerőpiac legfontosabb tartalékát a kis-, illetve többgyermekes anyák jelentik.

Az államnak emellett **bértámogatással kell ösztönöznie a részmunkaidőben dolgozó és ezzel arányosan kevesebbet kereső kismamák foglalkoztatását, valamint el kell engednie a részmunkaidőben dolgozó két- vagy háromgyermekes nők személyi jövedelemadóját.**

AZ EGYENSÚLY INTÉZET JAVASLATAI

A MUNKANÉLKÜLISÉG ÉS A MUNKAERŐHIÁNY CSÖKKENTÉSÉRE

TERÜLET	JAVASLAT	TERÜLET	JAVASLAT
RÖVIDTÁVÚ MOBILITÁS TÁMOGATÁSA	Adókedvezményt a munkavállalók ingázását segítő vállalatoknak!	A MUNKAHELYTEREMTÉS TÁMOGATÁSA	Biztosítsunk ideiglenes adómentességet a szabad vállalkozási zónákban működő és helyi munkavállalókat alkalmazó cégeknek!
	A hátrányos helyzetű térségekben igazítsuk a nagy munkaadók munkarendjéhez a tömegközlekedést! Segítsük az ingázást a falugondnoki szolgálattal és az önkormányzati járművekkel!		A MUNKAERŐ KÉPZETTSÉGÉNEK NÖVELÉSE
ÁLLÁSKERESÉSI JUTTATÁSOK ÁTALAKÍTÁSA	Emeljük 10 hónapra az álláskeresői járadék jogosultsági időszakát!	A FOGLALKOZTATÁS NÖVELÉSE	Növeljük a felsőoktatásban részt vevő fiatalok arányát!
	Legyen a nettó minimálbér 90 százaléka az álláskeresői járadék összegének alsó határa! Emeljük a minimálbér 150 százalékára az álláskeresői járadék összegének felső határát!		Bővítsük a szociális ösztöndíjakat és a rendszeres hallgatói szociális támogatásokat! Növeljük a kollégiumi férőhelyek számát!
	A korábbi tartós munkaviszonnyal nem rendelkezők is legyenek 5 hónapig jogosultak az álláskeresői járadékra! Ők az elhelyezkedésüket követő legfeljebb tíz hónapig magasabb járulékokat fizessenek!		Javítsuk a szakképzésben részt vevők általános alapkészségeit!
	Szigorítsuk az álláskeresői együttműködési kötelezettségét!		
AZ ÁLLÁSKERESÉS HATÉKONY SEGÍTÉSE	A munkaügyi központokban sehol se legyen 200-nál, nehezen elhelyezhető álláskeresői esetében 100-nál magasabb az ügyfél-ügyintéző arány!		Több bölcsődei férőhelyet!
	Automatizálással és állami adatbázisok összekapcsolásával csökkentjük a munkaügyi központok ügyintézőinek felesleges adminisztrációs terheit!		Biztosítsunk bértámogatást és szja-mentességet a részmunkaidőben dolgozó többgyermekes anyáknak!

RÓLUNK

Az Egyensúly Intézet jövőorientált szellemi műhely, amely hazánk számára készít jövőképeket, szakmai javaslatokat. Kidolgozni az ország politikai, gazdasági és kulturális jövőképét, szilárd szellemi alapot teremteni a magyarok felemelkedéséhez – a gyorsan változó 21. században az Egyensúly Intézet ezt tekinti egy agytröszt legfontosabb feladatának.

Olyan témákról gondolkodunk, amelyekről kevesebb szó esik a nyilvánosságban, mint kellene. Ilyen téma a robotizáció és az átalakuló munkaerőpiac, levegőnk és folyóvizeink tisztasága, a nemzeti öntudat és a közösségek szerepe egy ország életében, az oktatás jövője, az ország gazdasági kitörési pontjai vagy a megváltozó világrend.

Az Egyensúly Intézet állandó kutatói csapata és tanácsadói testülete közgazdászokból, szociológusokból, politikai elemzőkből, klímaszakértőkből, külpolitikai szakértőkből áll. Sokszínű és magasan képzett, professzionális csapatunk széles körű tapasztalatokkal rendelkezik az akadémiai kutatás és az alkalmazott tudomány területéről egyaránt.

**Magyarország
jövő időben ▶▶**

— Egyensúly Intézet

**Egyensúly
Intézet**

Cím: **1024 Budapest, Ady Endre utca 24.**

Telefon: **+36 1 249 5238**

Honlap: **www.eib.hu**

E-mail: **info@eib.hu**

Facebook: **facebook.com/egyensulyintezet**

Twitter: **twitter.com/EIntezet**

Linkedin: **linkedin.com/company/equilibrium-institute1**